

daleko fundovanější — nejvyš tak po bok usvědčujícího Michala Mareše — pravda, kdysi komunistického senátora — či žalujícího Františka Halase staršího z Peroutkova *Dneška* či obdobně opovážlivého Pavla Tigrida z Ducháčkových *Obzorů*. Veltruský překládá a průběžně jako pravidelnou přílohu *Cíle* složku po složce tiskne Marxův *Kapitál*,¹¹⁸⁾ a co víc, v časopise sám pak přílohu doprovází vysvětlujícími poznámkami, přičemž se samozřejmě předpokládá, že jakmile bude překlad jednotlivých dílů hotov, vydá je *Cíl* hned také knižně.¹¹⁹⁾ Samozřejmě že to vzbudí hněvivou reakci komunistického tisku, jemuž je každý argument dobrý. Především naň pořizovat nový překlad, k tomu ještě od toho exponenta maboluržoazie a trockisty Veltruského, když starý, Šmeralův, je nepřekonatelný? Odpověď Veltruského je klidná: nejsem trockista, je to jen pisatelova pohodlná metoda, jak účinně zabránit prodiskutování čehokoli podstatného, ovšem „při naprosto otevřeném a jednoznačném způsobu mého psaní by pisatel neměl pochybovat o tom, že bych neváhal se otevřeně k trockismu přihlásit, kdybych trockistou opravdu byl.“¹²⁰⁾ Buď jak buď, kreslíř *Cíle* H. Jonda tuto válku *Svobody* (tiskové podniky komunistické strany) a *Cíle* (tiskové podniky sociální demokracie) charakterizoval karikaturou přes celou první stranu s nápisem „SVOBODA není CÍL?“¹²¹⁾ Najdete na ní i Veltruského, i když jen přibližně tak jako Puškina na onom pomníku, který prý tehdy, za Stalinových časů, postavili Puškinovi v Moskvě (namísto Puškina Stalin čtoucí knihu s nápisem Lenin a ukazující prstem na slovo Puškin), ovšem to, co tu cha-

118) *Kapitál* v překladu Veltruského a Hany Žaloudkové-Thierfeldové začne vycházet počínaje 5. číslem třetího ročníku (1947) jako příloha sociálnědemokratického týdeníku *Cíl* (pochopitelně že s únorovou *Machtiibermahne* vydávání *Cíle* včetně přílohy okamžitě ustane).

119) „Na překladu Marxu jsme začali pracovat v r. 1946. Překládali jsme pomalu, bylo to obtížné. Jiří měl školskou znalost němčiny, ale mohl číst německy. Já jsem dělala hrubý překlad, který jsme pak, a to několikrát, přehlíželi a opravovali. Překlad by měl být v knižně Jiřího V. (Stejně jako nedokončený rukopis o díle Toyen.)“

120) Z polemik komunistické *Tvorby* se sociálnědemokratickým *Cílem*, to jest převážně s Veltruským, připomeňme aspoň výpad Františka Pexy „Útoky ‚leva‘ proti naší lidové demokracii“ (*Tvorba*, 1945, 51–52, s. 828) proti Veltruskému článku „Příprava nové ústavy a dělnická třída“ (*Cíl* II, 1946, 48, s. 765–766). Veltruského odpověď pod redakčním titulem „K diskusi o přípravě nové ústavy“ (*Cíl* III, 1947, I, s. 14). Na publikování Veltruského překladu *Kapitálu* zareaguje *Rudé právo* z 26. února 1947 („Šmeralův překlad nedostupným zorem“), což Veltruský v *Cíli* vyvrací příklady Šmeralových neobratností, načech polemika vreholi redakčním článkem *Cíle* „Stěžejní dílo Marxovo — raději

rakterizuje Veltruského, je gesto, vysloveně *sémantické gesto*, jímž na právé předávaný výsledek Veltruského činnosti reaguje Gottwald. Zapamatujme si dobře to gesto. Je typu biblického *Apagés, Satanas!*, a je to gesto, jímž budou komunisté na Veltruského reagovat už po všechny časy. Pokud jde o Gottwaldův protějšek na téže karikatuře, totiž o sociálnědemokratického Zdeňka Fierlingeru, dostal se sem trochu jako Pilát do Kréda. Byl bezvýhradně oddán politice Moskvy, takže sociálnědemokratický *Cíl* a Veltruského aktivity v něm mu dělaly neméně starosti než Gottwaldovi, dokonce takové, že spolu se svými věrnými, k nimž patřil mimo jiné Jiří Hájek (za srpnové invaze pak ministr zahraničních věcí), považoval za nutné umýt si ruce a honem honem založit nový, loajální ideologický časopis *Směr*.¹²²⁾

Jak vidět, reakce *zvedla hlavu* až příliš (řečeno dobovou frazeologií) a byl už nejvyšší čas jí *zastnout žílu* (oblíbený citát ministra informací Václava Kopeckého z Havlíčkova *Křtu sv. Vladimíra*) — vždyť svoboda opravdu nebyl cíl a svévolně si vydávat *Kapitál*, kam by to došlo? A tak v režii netrpělivé Moskvy (koneckonců kdo to byl, kdo si nás osvobodil!) začalo to, co se tak dlouho navičovalo, vskutku spontánní hromadné loutkové vystoupení znipulovaných mas. A zatímco ona „aktivnější, chytřejší a lepší [...] polovina národa [...] jásalá“, protože Únor 48 byl přece vítězstvím české mládeže (tuto větu Pařížan Veltruský Pařížanu Kunderovi nikdy, nikdy neodpustí:¹²³⁾ já jsem byl taky mladý a já jsem prohrál!), a soudce Lynch,¹²⁴⁾ abychom to řekli termínem z poněkud

však až za pár let?“ (III, 8, s. 113–114) obhajujícím odbornou kompetenci Veltruského mj. i členstvím v Kroužku a naléhavou potřebnost nového překladu.

121) Karikatura H. Jondy nadepsaná:

„POZOR: aby to neplatilo doslova

„SVOBODA“ není „CÍL“?

byla uvetejnéna na první straně II. čísla III. ročníku *Cíle*.

122) Srov. Hájek, Jiří, *Paměti*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997. Zatímco prokomunistický sociální demokrat (brzy pak komunista, posléze komunistický, i když dubčeský ministr zahraničních věcí) Hájek v souvislosti s Veltruským vzpomíná především na setkání předúnorová, ačkoli se oba viděli, ovšem jako zástupci protichůdných táborů, i pak, sborník *Léta mimo domov — K historii československé sociální demokracie v exilu* s příspěvky Václava Holuba, Karla Hrubého, Čestmíra Ješiny, Jiřího Loewyho a Jaroslava Zběhlíka (Praha, 1997) zachycující, byť jen letmo, tuto část aktivit Jiřího Veltruského a Hany Veltruské v exilu.

123) Z osobních rozhovorů.

124) Z dopisů pani Hany Herz (Hany Veltruské) a Dr. Miroslava Tučka (srov. pozn. 116).